

Marin Profir: „Sistemul energetic este ca un păianjen. Iar Republica Moldova trebuie să fie la mijloc, având legături cu toate sistemele vecine. La noi legătura era doar cu estul, scopul este de a o stabili și cu vestul.”

Interviul cu Marin Profir, director al Agenției Naționale pentru Reglementari în Energetică

Securitatea unei piețe electrico-energetice este proporțională cu volumul ei

Comunitatea Energetică Europeană este o uniune de state pentru dezvoltarea pieței energetice în Sud-estul Europei, inițial formată de șapte state sub egida Comisiei Europene. Procesul de creare a acestei Comunități a început în anul 2002 prin semnarea Procesului de la Atena. Moldova din start a fost una din semnatarele acestui proces, care prevede crearea unui spațiu comun de reglementare a schimbului de resurse energetice, stimularea investițiilor în sectorul energetic, etc. Toate aceste scopuri le urmărește și Moldova. Comunitatea a fost creată, mai ales de UE, pentru

a susține statele din imediata vecinătate în integrarea lor în segmentul energetic. Moldova a devenit în 2002 observator al Procesului de la Atena. În 2005, când a fost creată Comunitatea Energetică, Moldovei i-a fost confirmat statutul de observator, iar recent am fost acceptați ca membri cu drepturi depline. Pentru o perioadă de un an, noi trebuie să îndeplinim o serie de cerințe, cele mai importante fiind adoptarea Legii cu privire la energia electrică și a Legii cu privire la gazele naturale, după care urmează alte 13 acte normative în domeniu.

MB: Dle Profir, care ar fi, în opinia D-voastră, beneficiile aderării la această Comunitate?

MP: Energia electrică este specifică la producere, transport și distribuție. Ea se produce, distribuie, transportă și consumă concomitent. Niciun alt sistem, nicio altă infrastructură nu este atât de complicată și sofisticată. Pentru a avea energie electrică zi și noapte, se cere să ai și capacități mari, rezerve etc., iar pentru aceasta și se creează o piață comună, ca energia care este produsă și trebuie consumată la momentul producerii să poată fi repartizată în timp și spațiu, adică anume acolo unde este nevoie de ea.

Continuare în pagina 2

Știri pe scurt

DIS „Viitorul” va organiza, în luna februarie a.c., împreună cu Camerele de Comerț și Industrie (CCI) Hâncești, Soroca și Comrat o masă rotundă, cu tema „Agenda Locală de Business și criza economică în Republica Moldova – măsuri pentru susținerea sectorului real”.

La ședință vor fi dezbătute măsurile urgente ce trebuie întreprinse pentru minimizarea efectelor crizei economice în sectorul real al Republicii Moldova, cu scopul de a contribui la menținerea capacității de concurență a companiilor autohtone și a stimulării activității antreprenoriale din țară, în cadrul procesului Agenda Națională de Business, susținut de Camera de Comerț și Industrie din Moldova și Confederația Națională a Patronatelor.

La masa rotundă vor participa membri CCI, reprezentanți ai asociațiilor bancare, ai administrației locale precum și a cercurilor largi a comunității de afaceri și a organizațiilor neguvernamentale.

Mai multe informații despre Agenda de Business puteți găsi la: www.business.viitorul.org

Continuare din pagina 1

Astfel, piața devine mai puțin costisitoare. Un alt avantaj ar fi și securitatea sporită, deoarece dacă într-un sistem energetic cade consumul sau apare un surplus de producere, este un deficit, apar anumite riscuri în asigurarea cu energie. Însă, dacă piața e mare, cu o putere de generare și consum sporit, atunci orice cădere se resimte cu mult mai puțin. Adică, securitatea unei piețe electrico-energetice este proporțională cu volumul ei.

Pentru a explica ce înseamnă o piață comună de energie electrică și gaze, vom face o analogie cu fosta URSS. Noi am fost în vechiul sistem sovietic cu o capacitate mare de producere și consum, divizat pe zone de consum: de exemplu, la Habarovsk era noapte, iar la Chișinău ziua, respectiv și consumul era diferit. În UE este demult instituită această piață comună și energia circulă liber, asigurând toți beneficiarii. Ca urmare a schimbărilor de după anii nouăzeci, pentru a ne asigura securitatea energetică, era necesar de aderat la o piață mai mare, cu o producere și un consum mai mare, cu niște cerințe de securitate mult mai înalte, însă această nu înseamnă obligatoriu abandonarea pieței din est.

Prestarea serviciilor după modelul insulelor de consum

MB: Am putea participa la două piețe concomitent? În ce măsură diferă standardele?

MP: Da, sunt standarde diferite. Dar nu este vorba de un standard al calității energiei electrice, care sunt, în mare parte identice, ci despre un standard al calității serviciilor prestate. În această privință, cerințele UE sunt mai dure. Soluția posibilă este prestarea serviciilor după modelul insulelor de consum. De exemplu, centrala de la Cuciurgan furnizează energie electrică României conform acestui model. Adică, acea zonă a României care beneficiază de energia electrică de la Cuciurgan este izolată de sistemul energetic european, respectiv standardele diferite ale acestor două piețe pot fi combinate. Chiar dacă are loc vreun dezechilibru în această "insulă", acest fapt nu afectează restul sistemului. Mai există o modalitate tehnică de a combina aceste două standarde, însă volumul mijloacelor necesare pentru a crea o asemenea infrastructură nu se justifică, costul ei fiind foarte mare. Pentru Republica Moldova, utilizarea modelului insular ar fi cea mai bună și adecvată soluție.

MB: Care sunt costurile aderării la sistemul energetic european, ținând cont de acest model insular?

MP: În fond, legătura cu acest sistem deja există, este vorba despre linia de 400 kilovolți și liniile de 110 kilovolți dintre noi și România. Deși noi avem un contract de consum a energiei electrice cu România, el este unul de rezervă, deoarece

energia românească, ca și cea vestică, este mai scumpă. Adică, în cazul dat, raționamentul este unul pur economic, cine ne vinde mai ieftin, de la acela cumpărăm. Dar, e bine să avem așa o variantă de rezervă, pentru că în caz de necesitate (și așa cazuri deja au fost, când centrala moldovenească ne sista livrarea energiei din diferite motive, inclusiv politice), să putem aproviziona țara cu energie electrică, chiar și la un preț mai mare.

MB: Și care ar fi volumul energiei electrice ce poate fi transportat pe liniile ce ne leagă cu România?

MP: Cam jumătate din sarcina necesară Republicii Moldova, însă există și o perspectivă pentru viitor, ca de exemplu construcția unei linii Bălți-Suceava, ori o linie cu lași etc.

MB: Pentru ca această aderare să devină efectivă, este necesar de a efectua unele modificări legislative. Care este situația în acest sens?

MP: Aceste modificări au fost, în principiu, deja efectuate. S-a modificat Legea cu privire la gaze și Legea cu privire la energia electrică. Noi așteptăm ca în viitorul apropiat aceste legi să înceapă deja să funcționeze. Asupra modificărilor operate în aceste două legi au lucrat specialiști de la Ministerul Economiei și de la ANRE, sub patronatul experților internaționali, inclusiv din Comunitatea Energetică. Deci, aceste acte legislative reflectă toate principiile ce se regăsesc în Directivele UE în domeniu. Rămâne ca după publicarea acestor legi să aducem în concordanță cu ele și actele subordonate legii, adică toate actele de reglementare elaborate și aprobate de noi.

MB: Aceste modificări vor solicita careva costuri suplimentare?

MP: Nu. Însăși implementarea legislativă, nu. Poate din punct de vedere tehnic vor fi necesare careva cheltuieli suplimentare, însă impactul lor va fi diminuat de creșterea securității alimentării cu energie.

MB: În opinia D-voastră, scumpirea gazului de către Rusia, nu ar putea fi privită ca o ripostă aderării noastre la această Comunitate Energetică?

MP: Categorie nu. În general, sistemul energetic, de gaz ori electro-energetic, este ca un păianjen. Iar Republica Moldova trebuie să fie la mijloc, având legături cu toate sistemele vecine, și aceasta e la nivel de axiomă. Până la momentul de față, la noi legătura era doar cu estul, scopul fiind de a o stabili și cu vestul.

Marin Gurin
Monitorul de Business

Sindicatul și bugetarii critică majorarea tarifelor

Reacția bugetarilor la creșterea tarifelor în sistemul energetic nu s-a lăsat mult așteptată. Sindicatele din învățământ au cerut în săptămâna curentă Guvernului majorarea salariilor și avertizează că vor ieși în stradă dacă nu le vor fi acceptate cerințele. Între timp, Guvernul promite acordarea imediată de compensații pentru păturile defavorizate.

Sindicaliștii din învățământ s-au arătat nemulțumiți și de faptul că Guvernul amână majorarea cu 20% a salariilor profesorilor pentru 1 ianuarie 2011 și spun că în cazul în care guvernarea nu va lua în calcul propunerile sindicatelor, nu este exclus ca în primul rând organizațiile teritoriale să inițieze proteste.

Guvernul promite compensații imediate

Premierul Vlad Filat a declarat că scumpirile la produsele energetice sunt rezultatul moștenirii lăsate de guvernarea comunistă. Majorările ar fi trebuit să se producă mai devreme, însă din cauza că problematica tarifelor a fost influențată politic, în prezent scumpirile nu mai pot fi evitate. El a promis însă că statul va oferi compensații familiilor social-vulnerabile, iar până la sfârșitul anului vor fi majorate și salariile bugetarilor. „Așteptăm aprobarea FMI cu privire la fondurile pentru R. Moldova la 29 ianuarie. După aceasta vom putea vorbi mai detaliat despre situația din țară și acțiunile guvernului pentru a veni în întâmpinarea cetățeanului”.

Confederația Sindicatelor a început negocierile cu Guvernul

În săptămâna curentă urmează să fie convocată ședința Comisiei Tripartite, unde se va cere să fie identificate mecanisme compensatorii la majorarea tarifelor. De asemenea, se va negocia majorarea salariului minim garantat în sectorul real al economiei. Acest proces s-a stopat în 2009, când salariul minim garantat era de 900 de lei. Acum Confederația Națională a Sindicatelor propune un salariu de până la 1300 de lei. Referitor la situația bugetarilor, sindicatele de ramură negociază separat cu Guvernul majorările salariale. O bună parte din populație, inclusiv 75 mii de șomeri și 120 mii de oameni care trăiesc sub minimul de existență, în mod cert nu o să aibă posibilități de a achita noile tarife.

Prețurile în piețe au urcat cu 20%

Scumpirile la resursele energetice s-au răsfrânt imediat și asupra prețurilor din piețele agroalimentare din Chișinău. Mai multe tipuri de produse alimentare s-au scumpit în câteva zile cu 10 și chiar 20%. Orezul și hrișca s-au scumpit cu 10%, uleiul și făina - cu 5%. Conservele din pește costă cu 2 lei mai mult, decât acum o săptămână, la fel ca și bananele, care s-au scumpit de la 14 la 16 lei pentru un kilogram. Mai mulți experți prognozează o rată a

inflației pentru luna februarie de 3%.

Grupurile de interese trebuie puse la punct

Guvernul poate în prezent doar să atenueze impactul acestor scumpiri asupra nivelului de prețuri în general, este de părere analistul economic Alex Oprunenco. Este vorba despre procesul de formare al prețurilor interne și de structura internă a pieței. Guvernul trebuie să analizeze care sunt barierele în diferite sub-sectoare din economia reală și să întreprindă măsuri pentru anularea acestora. Dacă s-a scumpit energia și producătorii suportă cheltuieli importante, atunci aceste cheltuieli trebuie să fie reduse. Un alt aspect important este formarea prețurilor la comercializarea bunurilor importate. Cei care călătoresc peste hotare văd foarte bine că prețurile la mai multe mărfuri absolut identice celor care se vând pe piața internă sunt mult mai mici. Totodată, în cazul în care va avea loc deprecierea leului, așa cum s-a întâmplat anul trecut, Guvernul trebuie să se asigure că acest proces va duce la ieftinirea mărfurilor importate pentru că prețul lor în valută străină rămâne neschimbat. Grupurile de interese de pe piața internă trebuie să fie puse la punct pentru că trebuie să se țină cont în primul rând de interesul consumatorilor. În ceea ce privește incapacitatea de plată a populației, odată cu majorarea prețurilor la resursele energetice, Guvernul trebuie să caute instrumente pentru atenuarea acestui impact negativ, în special asupra păturilor celor mai vulnerabile, deoarece la moment nu toată populația din R. Moldova este extrem de vulnerabilă.

„Este o reacție normală a comercianților”

Este foarte important ca efectele crizei să nu ducă la creșterea și mai mare a sărăciei din Moldova, spune expertul economic Tatiana Lariușin. În prezent eforturile Guvernului ar trebui să fie orientate spre ridicarea veniturilor în economie, iar acest fapt ar permite achitarea la timp a salariilor și chiar majorarea acestora. Guvernul ar mai trebui să facă ordine în mai multe domenii care ar putea aduce venituri suplimentare la buget și care ar permite ca acesta să-și onoreze obligațiile financiare față de angajați. Referitor la faptul că în piețe ar început să crească prețurile la produsele alimentare cred că este o reacție normală a comercianților și cred că în timpul apropiat prețurile ar putea să mai crească la produsele cele mai solicitate. În următoarele săptămâni ar putea exista o provocare foarte mare de creștere a prețurilor la unele produse. Cred de această dată Guvernul nu ar trebui să se implice, ca în trecut în reglementarea prețurilor. Nu este bine dacă construim economia de piață prin intervențiile Guvernului în reglementarea prețurilor. Menirea Guvernului constă doar în organizarea piețelor și în lansarea unor mecanisme de drept pentru buna funcționare a acestora.

Sursa: ECONOMIST

Acest material apare în cadrul programului „Consolidarea mediului privat de afaceri în RM” prin Agenda Națională de Business, cu sprijinul CIPE (SUA). Acest material reflectă doar opiniile autorilor săi.

www.cipe.org

Centrul Internațional pentru Inițiativă Privată
1155 15th Street, NW Suite 700, Washington,
D.C. 20005, USA

www.viitorul.org

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiativă Sociale (IDIS) „Viitorul”
Str. Iacob Hâncu 10/1, Chișinău MD-2005 Republica Moldova
tel. +373 22 22 18 44 fax. +373 22 24 57 14
office@viitorul.org